

Т.О. Ставерська, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

І.Л. Шевчук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІЗ ФІНАНСІВ

Сучасний процес підготовки майбутніх фахівців у вищій школі відбувається на компетентнісних засадах, що вимагає визначення, аналізу та систематизації професійних компетенцій фінансиста.

Проблема вдосконалення системи освіти шляхом впровадження компетентнісного підходу активно обговорюється у педагогічній науці. Розв'язання окресленої проблеми започатковане у працях Дж. Равена, А.Л. Андреєва, Т.А. Медвідь, А.В. Хуторського, Г. Селевка, О.І. Пометун та інших вітчизняних і закордонних дидактів.

Поняття «компетенція» та «компетентність» для української педагогіки є відносно новими, тому зустрічаються різні їх тлумачення. У професійній педагогіці також немає одностайного підходу до розуміння компетентнісного підходу і шляхів його впровадження в освітню діяльність, тому ця проблема є предметом подальших перспективних дискусій і досліджень. В освітній політиці наголошується на тому, що необхідно «формуванню не лише носія знань, а й творчу особистість, здатну використовувати отримані знання для конкурентоспроможної діяльності у будь-якій сфері життя».

Академік В. Кремень наголошує на необхідності змін функцій навчального процесу в освітніх закладах різних рівнів, який традиційно був зорієнтований на отримання, у кращому випадку творче засвоєння суми знань тими, хто навчається. Поряд із засвоєнням базових знань перед сучасною освітою постає завдання навчити навчатися, виробити потребу в навчанні впродовж життя. Актуалізується ще одна функція навчального процесу – навчити людину використовувати отримані знання у своїй практичній діяльності – професійній, громадсько-політичній, побутовій та ін.

Під компетентнісним підходом можна розуміти спрямованість педагогічного процесу на формування і розвиток ключових (базових, основних) і предметних компетентностей особистості. Результатом такого процесу буде сформована загальна компетентність людини, що є сукупністю ключових компетентностей, – інтегрована характеристика особистості. Використання означеного підходу сприяє подоланню традиційних когнітивних орієнтацій професійної освіти, приводить до нового її змісту, методів і технологій.

Компетентнісний підхід акцентує увагу на результатах освіти, причому як результат освіти розглядається не сума засвоєної інформації, а здатність людини діяти у різних проблемних ситуаціях.

Вітчизняні вчені, аналізуючи проблему компетентності, також розкривають зміст цього поняття через призму діяльності. Імовірно, у зв'язку із цим, поняття «компетентність», «професійна компетентність», «компетентність фахівця» вживаються в наукових працях як синонімічні, оскільки всі вони, по суті, пов'язані з можливістю здійснення трудової, професійної діяльності.

Отже, визначальними категоріями компетентнісного підходу є «компетенція» і «компетентність» у їх співвідношенні одна до одної. Велике розмаїття трактувань даних понять демонструє відсутність однотайного підходу до їх розуміння.

Компетенція включає сукупність взаємопов'язаних якостей особистості, що задаються стосовно певного кола предметів і процесів, а компетентність співвідноситься з володінням людиною відповідної компетенції, разом з її особистісним відношенням до неї і предмета діяльності..

Погоджуючись з цими тлумаченнями, можна визначити основні компетенції, що складають професійну компетентність майбутнього фінансиста. Їх, у свою чергу, можна поділити на загальні та фахові.

До загальних слід віднести світоглядну, громадянську, комунікативну, інформаційну, науково-дослідницьку, самоосвітню компетенції.

Серед фахових компетенцій можна виокремити дві групи: базові та спеціальні.

Така система компетенцій є умовною і може доповнюватись за необхідністю. В залежності від наявної кваліфікації фахівець з фінансів буде володіти в більшій мірі певними компетенціями. Зазначені компетенції взаємодоповнюють одна одну та є складовими професійної компетентності майбутнього фінансиста. Компетентність постає багатограним критерієм результативності.

Комплексна професійна підготовка майбутніх фінансистів передбачає не лише формування спеціальних знань, практичних умінь та навичок фінансово-аналітичної роботи, але й створює необхідні умови для розвитку творчої активності студентів.

Відсутність єдиної класифікації компетенцій фахівця з фінансів, що визначала б його професійну компетентність, неоднозначність тлумачення понять «компетентність» та «компетенція» спонукають до подальшого дослідження.